

VI. BÖLÜM

O aralar, New York'tan hırslı, genç bir gazeteci bir sabah Gatsby'nin kapısına dayandı ve ona söyleyecek bir şeyi olup olmadığını sordu.

“Ne hakkında söyleyecek bir şeyim var mı?” diye sordu Gatsby kibarca.

“Yani —vereceğiniz herhangi bir demeç.”

Kafa karıştıran bir beş dakikanın ardından anlaşıldı ki adam açıklamak istemediği ya da tam olarak anlamadığı bir bağlantı üzerinden çalıştığı iş yerinde Gatsby'nin adını işitmişti. Bu onun boş günüydü ve alkışı hak eden bir inisiyatifle onu “görmek” için atlayıp gelmişti.

Rastgele bir atıştı ama muhabir içgüdüğü haklı çıkmıştı. Gatsby'nin misafirperverliğinden istifade eden ve böylece onun mazisi hakkında otorite hâline gelen yüzlercesinin yaydığı Gatsby'nin kötü şöhreti bütün yaz boyu artmış ve neredeyse gazetelere düşecek hâle gelmişti. İsmi “Kanada'ya yerin altından boru hattı” gibi güncel efsanelerle anılır olmuştu; keza bir evde falan değil, evi andıran bir teknede yaşadığı ve Long Island kıyısında gizlice dolaşp durduğu da gözde hikâyelerden biriydi. Bu uydurmaların Kuzey Dakotalı James Gatz'ı neden memnun ettiğini söylemek ise kolay değildi.

James Gatz —onun gerçek ya da en azından resmi adı buydu. Adını on yedi yaşındayken ve kariyerinin başlangıcına tanıklık eden o somut anda değiştirmişti —Dan Cody'nin yatının Superior Gölü'nün en sinsi sığılığına demir attığını gördüğü an. O gün öğleden sonra, yırtık yeşil tişörtü ve kanvas pantolonuyla sahilde avarelik eden James Gatz'di ama bir kürekli tekne alıp *Toulomee*'ye çeken ve Cody'ye yarım saate kalmaz, bir rüzgâra yakalanıp mahvolabileceğini söyleyense çoktan Jay Gatsby'ydi.

Bence bu adı o dönemde bile uzun zamandır hazırda tutuyordu. Anne-babası hırslı da başarısı da olmayan iki çiftçiydi — muhayyilesi onları gerçekte hiçbir zaman ebeveyn olarak kabullenememişti. Hakikat şu ki Long Island'dan West Egg'in yerlisi olan Jay Gatsby kendisinin Platoncu tasavvurundan peyda olmuştu. O, Tanrı'nın oğluydu — bu söz, eğer bir anlam ifade ediyorsa tam da bu anlama geliyordu — o öz babasının işiyle ilgilenmeliydi, engin, bayağı ve edepsiz bir güzelliğin hizmetinde olmalıydı. Dolayısıyla, tam da on yedi yaşında bir erkek çocuğun icat edebileceği türde bir Jay Gatsby icat etmiş ve bu tasavvura sonuna kadar sadık kalmıştı.

Bir yılı aşkın bir süredir Superior Gölü'nün güney kıyısında istiridye toplayarak, somon avlayarak ya da kendisine yiyecek ve yatacak yer sağlayan ne iş varsa onu yaparak yolunu bulmaya çalışıyordu. İnsanı diri tutan günlerde yarı çetin, yarı uyuşuk işlerde derisi kalınlaşan esmer bedeni kendi doğallığında yaşayıp gidiyordu. Kadınları erken yaşta tanımıştı ve kadınlar onu şımarttıkları için, onları küçümser hâle gelmişti; genç bakireleri cahil oldukları için, diğerleriniyse onun o baskın benmerkezciliğinde ön kabul olarak aldığı şeyler konusunda histerik oldukları için hor görüyordu.

Ama kalbi daima çalkantılı bir başkaldırı hâlindeydi. Geceleri yatağında ona en grotesk ve fantastik kuruntular musallat olurdu. Lavabonun üstündeki saat tik tak ederken ve ay ışığı yerde yatan dağınık kıyafetlerini ıslak bir ışığa boğarken, beyninde, kelimelerle ifade edilemeyecek derecede şatafatlı bir evren kendiliğinden şekilleniverirdi. Her gece gözleri çedene olup da canlı bir sahneyi ihmalkâr bir kucaklayışla kapatana kadar hayallerinin desenine eklemelerde bulunurdu. Bu düşler, bir süre muhayyilesi için bir çıkış kapısı oldu; gerçekliğin gerçek dışılığına dair tatminkâr bir ipucuydu, dünyanın kayasının bir perinin kanadı üstünde güvenle durduğuna dair bir ikrardı.

İstikbalinin parlak olduğuna dair bir içgüdü onu birkaç ay önce Güney Minnesota'da Lutherci küçük bir okul olan St. Olaf Üniversitesine yönlendirmişti. Orada iki hafta kalmış, kendi kaderinin tamamlarına, bizatihi kaderine okulun gösterdiği şiddetli kayıtsızlığa bozulmuş ve parasını çıkarmak için girdiği kapıcılık işini de hakir görmüştü.

Ardından Superior Gölü'ne geri sürüklenmişti ve Dan Cody'nin yatının kıyı boyundaki sığ yerlere demir attığı gün hâlâ bir şeyler arıyordu.

Cody o sıralarda elli yaşındaydı, Nevada gümüş madenlerinin, Yukon'un, yetmiş beşten bu yana her seferinde metala hücum etmenin bir ürünüydü. Onu milyoner kere milyoner yapan Montana bakırından fiziken dipdiri ama neredeyse beyni sulanmış hâlde çıkmıştı ve kokuyu alan sayısız kadın onu parasından koparmaya çalışmıştı. Gazeteci kadın Ella Kaye'nin onun yumuşak karnını bilip Madame de Maintenon kılığına girerek onu yatla denize açılmaya ikna etmesindeki çapanoğlu 1902'nin biri bin yazan bulvar gazeteciliğinde herkesin malumuydu. Cody, Little Girl Körfezi'nde Jamez Gatz'in kaderi olarak karşısına çıktığında, o kendisine aşırı misafirperverlik gösteren kıyılarda beş yıldır dolaşmaktaydı.

Küreklerle yaslanıp parmaklıkları güverteyi seyreden genç Gatz için bu yat dünyadaki bütün güzelliği ve ihtişamı temsil ediyordu. Cody'ye gülümsediğini sanıyorum —gülümsediğinde insanların ondan hoşlandığını muhtemelen keşfetmişti. Neyse ne, Cody ona birkaç soru sormuş (bunlardan biri yepyeni adının ortaya çıkmasına vesile olmuştu) ve onun cevval, fevkalade hırslı biri olduğunu anlamış. Birkaç gün sonra onu Duluth'a götürmüş ve ona mavi bir ceket, branda bezinden altı beyaz pantolon ve bir de yatçı şapkası almış. *Tuolomee* Batı Hint Adaları ve Berberi Sahili'ne açıldığında Gatsby de gitmiş.

Gatsby'nin ne iş yapacağı biraz muğlak bırakılmıştı —Cody'yle birlikteyken sırasıyla kamarot olmuş, ikinci kaptan olmuş, kaptan olmuş, kâtip hatta gardiyan olmuş zira ayık Dan Cody sarhoş Dan Cody'nin az sonra nasıl dağıtacağını biliyordu ve Gatsby'ye kendisini giderek daha fazla teslim ederek bu tür aksi tesadüflere karşı önlem alıyordu. Bu düzenleme beş sene sürmüş, bu süre zarfında tekne kıtanın etrafını üç kez dolanmış. Bir gece Boston'dayken Ella Kaye tekneye gelme ve bir hafta sonra Dan Cody pisi pisine ölme, sonsuza kadar da sürebilirdi.

Gatsby'nin yatak odasında onun resmini gördüğümü hatırlıyorum da sert yüz hatları aval aval bakan, al yanaklı, kır saçlı bir adamdı —Amerikan hayatının bir evresinde Doğu kıyı şeridinde sı-